

E-BOOK VEILIGE GEHECHTHEID

in de Kinderopvang en
Gastouderopvang

leerlijn
kinder
Opvang

Inleiding

Hoi!

Zojuist heb jij het e-book ‘Veilige Gehechtheid’ gedownload. Daar zijn we onwijs blij mee, want dat betekent dat jij dezelfde missie hebt als ons: de kwaliteit van de kinder- en gastouderopvang zo hoog mogelijk maken! En er is geen enkel onderwerp dat ons zo aan het hart gaat en wat we zo belangrijk vinden, als Veilige Gehechtheid.

Als je meer wilt weten over wat veilige gehechtheid precies is en welke rol jij daarbij speelt als Pedagogisch Medewerker of Gastouder, dan ben je bij ons dus aan het goede adres. In al onze cursussen zit de basis van Veilige Gehechtheid verweven, want een gezonde ontwikkeling op sociaal en emotioneel gebied staat of valt met de kwaliteit van de gehechtheidsrelaties van een kindje.

Onderzoek toont keer op keer aan: een gezonde gehechtheidsrelatie met je verzorgers heeft een positief effect op je zelfbeeld, op de manier waarop je naar de wereld kijkt, op de manier waarop je relaties aangaat, op je fysieke gezondheid, op de manier waarop je om kunt gaan met stress, op de manier waarop je je werk doet en nog zoveel meer. Wat ons betreft is het dan ook een no-brainer om te investeren in kennis en vaardigheden van pedagogisch professionals op het gebied van gehechtheid.

In dit e-book bespreken we wat veilige gehechtheid precies is en laten we je zien waarom het zo belangrijk is om te investeren in de gehechtheidsrelatie met de kinderen met wie jij werkt. We bespreken de vier verschillende gehechtheidsstijlen en leggen uit waaraan je kunt zien hoe de gehechtheid van een kindje verloopt.

Ben je net als ons helemaal enthousiast geworden over gehechtheid en doordrongen geraakt van het belang hiervan? Dan raden we je van harte onze online cursus '**Veilige Gehechtheid**' aan. Op de laatste pagina van dit e-book lees je daar meer over.

Voor nu wensen we je veel leermomenten over de wondere wereld van Veilige Gehechtheid en willen we je bedanken voor je intrinsieke motivatie om hier meer over te weten te komen! Samen kunnen we de kwaliteit van de kinderopvang en gastouderopvang echt verhogen, en beter nog: de kwaliteit van de gehechtheidsrelaties van kinderen van 0 tot 4 jaar versterken.

Dankjewel!
Namens het hele team van
Leerlijn Kinderopvang,

Janine Heutink
Orthopedagoog-Generalist &
Jonge Kind specialist

1. Wat is gehechtheid?

Wat is 'gehechtheid' precies?

Gehechtheid is een emotionele band tussen een kind en zijn of haar verzorger(s). Deze band wordt gevormd in de eerste levensjaren en is van vitaal belang voor de ontwikkeling van het kind. Gehechtheid is gebaseerd op de manier waarop de verzorger reageert op de behoeften van het kind. Als een verzorger adequaat reageert op de behoeften van een kind, ontstaat er een veilige gehechtheidsband. Het kind voelt zich veilig en kan zich op zijn gemak voelen bij de verzorger.

Waarom is een veilige gehechtheidsrelatie belangrijk?

Een veilige gehechtheidsrelatie kan het kind helpen om zelfvertrouwen te ontwikkelen, relaties aan te gaan en emoties te reguleren. Een kind met een veilige gehechtheidsrelatie weet dat de verzorger er altijd is om te helpen als dat nodig is. Als een kind bijvoorbeeld bang is of pijn heeft, kan het zich tot de verzorger wenden voor troost en geruststelling. Door deze ervaringen leert het kind dat het in staat is om stressvolle situaties te beheersen en dat het zichzelf kan kalmeren.

Wat gebeurt er als een kind zich niet veilig hecht?

Een onveilige gehechtheidsrelatie kan het kind belemmeren in zijn ontwikkeling. Kinderen die onveilig gehecht zijn, hebben vaak meer moeite om stabiele en gezonde relaties aan te gaan en kunnen problemen hebben met het reguleren van hun emoties. Dit kan leiden tot gedragsproblemen en kan het kind ook kwetsbaarder maken voor psychische problemen op latere leeftijd. Er zijn talloze verbanden tussen een onveilige gehechtheid in de kindertijd en (psycho-sociale) problemen op latere leeftijd.

2. De vier gehechtheidsstijlen

‘Gehechtheid’ is dus eigenlijk de balans tussen het verlangen van een kind om de wereld te ontdekken enerzijds, en de behoefte van het kind om terug te keren naar een veilige haven voor troost en ondersteuning anderzijds. Wanneer dit mooi in balans is bij een kind, spreken we van een veilige gehechtheidsstijl. Naast een veilige gehechtheidsstijl zijn er nog drie andere gehechtheidsstijlen. Dit zijn onveilige gehechtheidsstijlen. We bespreken ze hier allemaal vier kort.

1. Veilige gehechtheid (60% van de kinderen en volwassenen)

Veilig gehechte kinderen hebben vertrouwen in hun opvoeders en weten dat deze er voor hen zijn als ze hen nodig hebben. Ze kunnen zich op hun gemak voelen in de aanwezigheid van hun opvoeder(s), maar ook op onderzoek gaan en de wereld om zich heen verkennen. Bij het scheiden van de opvoeder(s) voelen ze zich verdrietig, maar weten dat deze weer terugkomen. Ze zijn in staat om hun emoties te uiten en te reguleren, en hechten zich aan anderen buiten hun primaire opvoeders.

Veilig_gehechte kinderen:

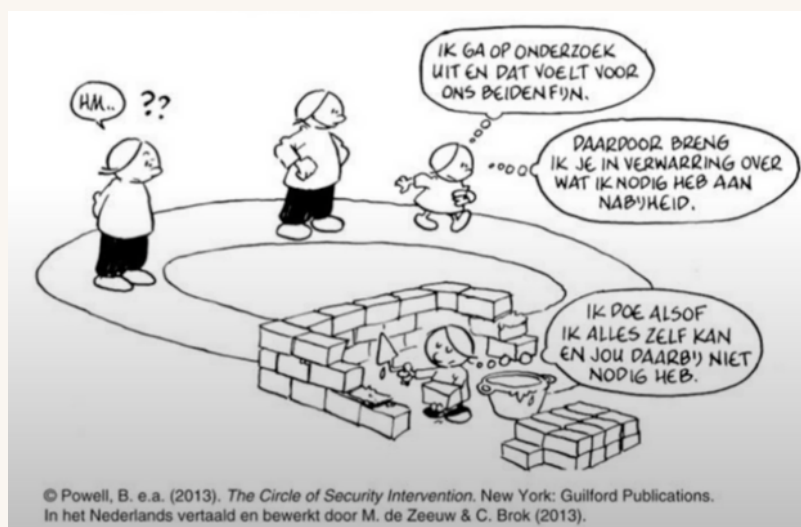
- Zijn op hun gemak bij hun verzorger en gebruiken hen als een veilige basis om de wereld te verkennen.
- Zijn in staat om de stress van scheiding van hun verzorger te hanteren, wetende dat deze terug zal komen.
- Kunnen hun emoties en gevoelens uiten en hebben het vertrouwen dat hun verzorger hen zal begrijpen en hen kan helpen bij het reguleren van hun emoties.

Voorbeeld: Een kind is aan het spelen, maar komt regelmatig terug naar de pedagogisch professional om te laten zien wat hij heeft ontdekt. Het kind is ontspannen en voelt zich veilig in de nabijheid van de pedagogisch professional

2. Vermijdend gehechte kinderen (20% van de kinderen en volwassenen)

Vermijdend gehechte kinderen trekken zich terug van hun opvoeder(s) en gaan hun eigen gang. Ze laten weinig emoties zien en hebben weinig behoefte aan contact met hun

opvoeder(s). Ze lijken onafhankelijk, maar zijn in feite angstig voor hechting en vermijden daarom nabijheid.

Vermijdend gehechte kinderen:

- Tonen weinig tot geen distress wanneer hun verzorger vertrekt.
- Vermijden fysiek contact en kunnen afstandelijk of onverschillig lijken.
- Richten hun aandacht op speelgoed of andere activiteiten om hun emoties te onderdrukken.

Voorbeeld: Een kind lijkt niet geïnteresseerd in de nabijheid van de pedagogisch professional en blijft vooral gefocust op de speelgoedjes waar het mee bezig is. Wanneer de pedagogisch professional het kind benadert, kan het kind terugdeinzen of afstandelijk reageren.

3. Angstig-Ambivalent gehechte kinderen (15% van de kinderen en volwassenen)

Ambivalent gehechte kinderen zijn juist overmatig afhankelijk van hun opvoeder(s). Ze hebben angst om verlaten te worden en voelen zich onzeker in de relatie met hun opvoeder(s). Ze blijven dichtbij hun opvoeder(s) en zoeken vaak contact, maar zijn tegelijkertijd bang voor afwijzing en reageren soms met boosheid of huilen.

Ambivalent gehechte kinderen

- Zijn angstig en verward over de beschikbaarheid van hun verzorger.
- Kunnen erg bezitterig zijn van hun verzorger en hebben moeite met afscheid nemen.
- Kunnen extreem emotioneel reageren op stressvolle situaties en hebben moeite met het reguleren van hun emoties.

Powell, B. e.a. (2013). The Circle of Security

Voorbeeld: Een kind klampt zich vast aan de benen van de pedagogisch professional (of ouder) wanneer deze wil vertrekken en weigert afscheid te nemen. Wanneer de pedagogisch professional of ouder terugkomt, lijkt het kind opgelucht maar tegelijkertijd boos dat de pedagogisch professional (of ouder) even weg was.

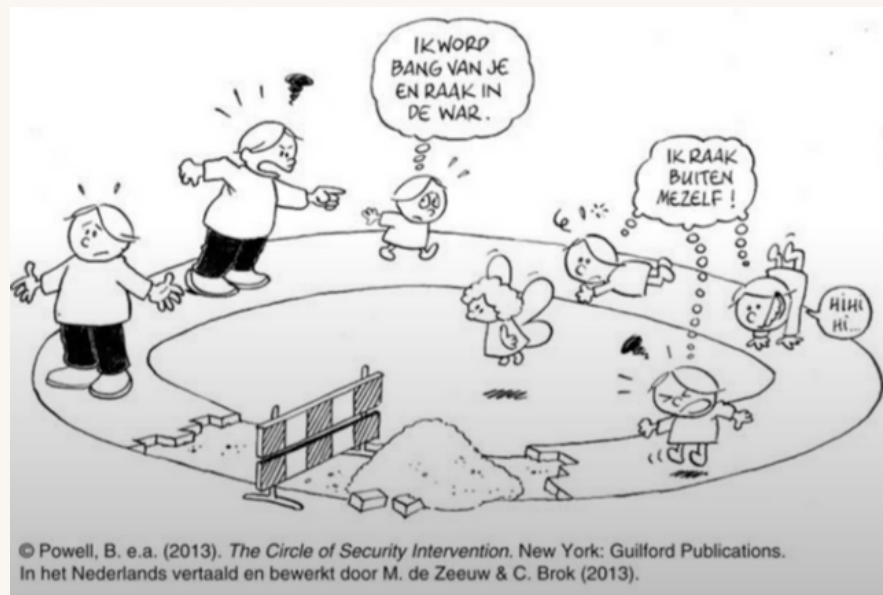
4. Gedesorganiseerd gehechte kinderen (5% van de kinderen en volwassenen)

Gedesorganiseerd gehechte kinderen hebben een inconsistente opvoeding en hebben moeite om een coherente en veilige beleving van hun opvoeder(s) te ontwikkelen. Ze kunnen verward en angstig zijn in de aanwezigheid van hun opvoeder(s) en hebben vaak een ongeorganiseerd gedrag.

Gedesorganiseerd gehechte kinderen

- Vertonen vaak verwarrend en tegenstrijdig gedrag, bijvoorbeeld het zoeken van nabijheid terwijl ze tegelijkertijd wegstaren of zich afwenden.

- Kunnen onverklaarbaar gedrag vertonen, zoals bevriezen of in zichzelf of in zichzelf praten.
- Hebben vaak moeite met het reguleren van emoties en het begrijpen van sociale signalen.

Voorbeeld: Een kind loopt weg van de pedagogisch medewerker, maar komt dan terug om te vragen om een knuffel. Het kind lijkt onvoorspelbaar in zijn gedrag en heeft moeite met het begrijpen van sociale signalen.

Het is belangrijk dat je als pedagogisch professionals kennis hebt van deze verschillende hechtingsstijlen, omdat je hierdoor beter in staat bent om het gedrag van het kind te begrijpen en hierop in te spelen. Door te werken aan een veilige hechting, kunnen pedagogisch professionals bijdragen aan de ontwikkeling van het kind en het vergroten van het welzijn van het kind. In **onze online cursus** gaan we dieper in op de gevolgen van onveilige gehechtheid voor de ontwikkeling van het kind en bespreken we ook uitgebreid hoe je de verschillende gehechtheidsstijlen kunt ontdekken, signaleren, bespreekbaar kunt maken en hoe je hiermee om kunt gaan.

3. Hoe herken je (on)veilige gehechtheid in de kinderopvang en gastouderopvang?

Als pedagogisch professional is het van belang dat je zicht hebt op hoe de gehechtheidsontwikkeling van een kind verloopt. Kortgezegd zijn er acht belangrijke pijlers die je in de gaten kunt houden. We gaan ze in dit e-book allemaal kort bij langs. In onze online scholing krijg je van ons een volledige signalenlijst met daarbij instructies om de gehechtheidsrelatie van de kindjes in jouw opvang goed in kaart te kunnen brengen.

De 8 pijlers voor het in kaart brengen van de gehechtheidsrelatie van een kindje zijn als volgt:

1. Positieve affectie

Normaal gedrag:

Het kind toont affectie tijdens verschillende interacties in verschillende situaties.

Afwijkend gedrag:

Er is een gebrek aan affectieve uitwisseling in verschillende situaties. Of het kind laat niet passende, te open en aanhankelijk of uitdagend gedrag zien bij relatief onbekende volwassenen.

2. Zoeken van Troost

Normaal gedrag:

Het kind zoekt troost bij een specifieke volwassen verzorger, die daartoe speciaal wordt uitgekozen.

Afwijkend gedrag:

Het kind zoekt geen troost bij pijn, angst of ziekte of zoekt troost op een vreemde of ambivalente manier bij een specifieke volwassen verzorger.

3. Vertrouwen in de ander en hulp vragen

Normaal gedrag:

Het kind is bereid/heeft de mogelijkheid om hulp te zoeken bij specifieke verzorgers als een probleem te moeilijk is om alleen op te lossen.

Afwijkend gedrag:

Het kind is buitensporig afhankelijk van de verzorger of zoekt juist niet naar de ondersteunende aanwezigheid van een verzorger, terwijl dat wel echt nodig is.

4. Samenwerking

Normaal gedrag:

Het kind stelt zich over het algemeen meewerkend op naar de verzorger.

Afwijkend gedrag:

Het kind gaat voortdurend niet in op verzoeken of eisen van de verzorger of komt de afspraken niet na. Het kind luistert niet of is juist buitengewoon meegaand ten opzichte van instructies van de verzorger.

5. Explorerend gedrag

Normaal gedrag:

Het kind gebruikt de volwassene als veilige basis van waaruit een nieuwe omgeving wordt geëxploreerd.

Afwijkend gedrag:

Het kind controleert niet of de verzorger aanwezig blijft in een onbekende situatie tijdens de exploratie, of heeft juist zeer grote tegenzin om de verzorger te verlaten om te gaan exploreren.

6. Controlerend gedrag

Normaal gedrag:

Het kind vertoont weinig signalen van controlerend gedrag ten opzichte van de verzorger.

Afwijkend gedrag:

Het kind is overbezorgd of laat niet bij de leeftijd passend verzorgend gedrag zien ten opzichte van de verzorger.

Anderzijds kan het kind juist ook buitengewoon bezig of bestraffend en controlerend zijn naar de verzorger.

7. Reactie bij herenging/terugkeer

Normaal gedrag:

Het kind zoekt troost bij de hechtingsfiguur bij angst en wanneer er geen stress is maakt het kind op een positieve manier opnieuw contact door middel van non-verbale of verbale communicatie van positieve affecties, of beschrijft wat er gebeurde tijdens de scheiding.

Afwijkend gedrag:

Het lukt het kind niet om na scheiding contact te maken met de verzorger. Daarbij vertoont het kind actieve negerende of vermijdende gedragingen, intense boosheid of duidelijk gebrek aan affectie, of de stress die teweeggebracht werd door de scheiding verdwijnt niet.

8. Reactie tegenover vreemden

Normaal gedrag:

In eerste instantie is het kind wat terughoudend in sociaal contact met vreemden, dit is duidelijker in een onbekende omgeving.

Afwijkend gedrag:

Het kind gaat onmiddellijk het contact aan met een vreemde, zonder terughoudendheid in het begin, met veel lichamelijk contact, zonder op de verzorger te letten. Het kind is in staat om met een vreemde mee te gaan zonder daar tegen te protesteren.

Deze acht punten geven gezamenlijk een beeld van hoe de gehechtheidsrelatie van een kindje eruit ziet. Uiteraard is het belangrijk om hier voorzichtig mee te zijn en deze punten niet zonder meer uitleg en ondersteuning te gebruiken om in de praktijk mee aan de slag te gaan. We hopen dat het je wel een duidelijker beeld geeft uit welke aspecten de gehechtheidsrelatie bestaat. Wil je actief aan de slag met het signaleren van gehechtheidssignalen? Dan verwijzen we je graag naar onze online cursus over dit onderwerp: **Veilige Gehechtheid.**

4. Het belang van aandacht voor de gehechtheid

Gehechtheid is een complex begrip. Er zijn verschillende gehechtheidsstijlen, en om gehechtheid goed in kaart te brengen heb je kennis nodig over waar gehechtheid precies uit bestaat. Het is best lastig om de gehechtheidsrelatie van een kindje te beoordelen. Een kind laat door de dag heen zoveel verschillende gedragingen zien. Bovendien kan gedrag heel afhankelijk zijn van externe factoren, zoals hoe goed het kind geslapen heeft en of het druk is op de opvang. Het is dan ook belangrijk om in je achterhoofd te houden dat gehechtheid een meer langdurig patroon is wat je door de weken en maanden heen kunt observeren bij een kindje.

Heb je zorgen?

Heb je zorgen over een kindje en denk je dat er mogelijk sprake is van een onveilige gehechtheidsstijl? Weet dan dat dit op jonge leeftijd nog te herstellen is, met de juiste begeleiding en bijsturing. We raden elke gastouder en elke pedagogisch medewerker aan om zich hier meer in te verdiepen. We zijn er namelijk van overtuigd (en met ons vele wetenschappelijke onderzoeken) dat aandacht voor de gehechtheidsrelatie een enorme positieve impact heeft op de gezonde ontwikkeling van een kind. Niet alleen 40 procent van de jonge kinderen in Nederland is onveilig gehecht. Ook 40 procent van alle volwassenen in Nederland is onveilig gehecht.

Deze onveilige gehechtheid is al ontstaan in de kindertijd. Het is onze missie om, samen met jou als pedagogisch professional, dat percentage omlaag te brengen. Want onderzoek toont keer op keer aan: een gezonde gehechtheidsrelatie met je verzorgers heeft een positief effect op je zelfbeeld, op de manier waarop je naar de wereld kijkt, op de manier waarop je relaties aangaat, op je fysieke gezondheid, op de manier waarop je om kunt gaan met stress, op de manier waarop je je werk doet en nog zoveel meer.

We hopen dat je het inmiddels met ons eens bent dat investeren in de gehechtheidsrelatie wanneer kinderen nog jong zijn (0 tot 4 jaar), de beste investering is die je kunt doen, om ervoor te zorgen dat er op latere leeftijd minder problemen ontstaan, zowel op individueel niveau als op maatschappelijk niveau.

Enthousiast geworden? Wil je meer weten over gehechtheid en samen met ons werken aan een wereld met meer veilig gehechte kindjes en volwassenen? Meld je dan nu aan voor onze **online scholing** Veilige Gehechtheid. Op de volgende pagina lees je er meer over!

Over de cursus Veilige Gehechtheid

Onze e-learning Veilige Gehechtheid duurt in totaal 7 uur en bestaat uit 4 modules.

In de eerste module bespreken we de definitie van Veilige Gehechtheid, de verschillende gehechtheidsstijlen en welke rol het interne werkmodel speelt bij gehechtheid.

In de tweede module bespreken we de bouwstenen voor gehechtheid en hoe hiaten in de eerste bouwstenen kunnen leiden tot problemen in latere bouwstenen (en op latere leeftijd).

In de derde module leggen we je stap voor stap uit hoe je de gehechtheidsrelatie van een kindje in kaart kunt brengen aan de hand van een door ons aangereikte signalenlijst.

In de vierde module bespreken we praktische handvatten voor hechttingsgericht werken en gaan we in op hoe je in gesprek kunt gaan over (zorgen die je hebt over) de gehechtheidsrelatie van een kind.

Leerdoelen

Na het volgen van de cursus Veilige Gehechtheid beschik jij over de volgende kennis en/of vaardigheden:

- Je weet wat gehechtheid is en welke vormen van gehechtheid er zijn.
- Je kent de cirkel van gehechtheid en kunt dit model gebruiken in gesprekken met collega's en ouders.
- Je begrijpt hoe opgedane ervaringen in de eerste levensjaren van grote invloed zijn op het leven als volwassene.
- Je weet hoe jij signalen van een mogelijke onveilige gehechtheid kunt herkennen en beoordelen.
- Je kunt in gesprek gaan met ouders over de gehechtheidsrelatie van hun kind.
- Je hebt concrete handvatten gekregen om hechttingsgericht werken toe te passen in de praktijk.
- Je kent hechttingsgerichte technieken waarmee je in je dagelijkse werk kinderen kunt ondersteunen bij het reguleren van hun stress.

Wil je meer weten over deze cursus en/of wil je je (personeel) aanmelden? Op onze website vind je alle informatie die je nodig hebt.

Heb je vragen of wil je nog even met ons overleggen? Je kunt ons altijd bellen of een mailtje sturen, we helpen je graag verder!

Leerlijn Kinderopvang – The Digital Learning Company

Vonderlaan 19
7313 AG Apeldoorn

T: 055-2040025
E: info@leerlijnkinderopvang.nl

KVK: 88789438

The
Digital Learning
Company

